

Niemiecki w praktyce – skutecznie!

AGNIESZKA KAROLCZUK
FUNDACJA ROZWOJU
SYSTEMU EDUKACJI

Warsztaty językowe w Niemczech to nazwa-tytuł projektu zgłoszonego na konkurs European Language Label przez Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Jeleniej Górze. Nazwa zwykła. Po zapoznaniu się z opisem działań projektowych można odnieść wrażenie, że i one są zwykłe, codzienne, a do tego powtarzane przez wiele kolejnych lat. Dlaczego zatem jury konkursu zdecydowało się nagrodzić ten projekt certyfikatem ELL?

Innowacyjność w edukacji językowej

Odpowiedź na to pytanie warto powiązać z refleksją nad rozumieniem innowacyjności w edukacji językowej. Pojęcie to kojarzy się często z wykorzystaniem nowinek technologicznych do uczenia języków, z działaniami mocno nietypowymi, ze swoistymi fajerwerkami nauczycielskimi. Umyka wówczas to, co w innowacyjności najistotniejsze: realna zmiana na lepsze w zakresie efektów, sposobów działań, procesów, produktów. I nie chodzi tu bynajmniej o to, by dezawuować obecność najnowszych technologii informacyjno-komunikacyjnych w dydaktyce językowej czy negatywnie oceniać hipotetyczne rozrzucanie uczniowskich fiszek językowych w trakcie lotu balonem. Podjęcie działań tak zmieniających sposób uczenia (się) języka, by ta nauka rzeczywiście była skuteczniejsza i dawała poczucie sukcesu uczniom – to dopiero wyzwanie i punkt wyjścia prawdziwej innowacyjności!

Innowacyjność stanowi najważniejsze kryterium oceny projektów stających w szranki ELL, a w opisie warunków konkursu (www.ell.org.pl) określa się ją tak: *Innowacyjność w dziedzinie projektów językowych polega na znalezieniu środków niedostępnych w dotychczasowej praktyce nauczyciela języka obcego, służących do lepszego rozwijania komunikacyjnych kompetencji językowych (obejmujących kompetencje ogólne, językowe, socjolingwistyczne i pragmatyczne, interkulturowe) albo umożliwiających pełną realizację potrzeb i uzupełnienie braków kompetencyjnych uczniów.*

Wyjazdy do Goerlitz

Jeleniogórskie *Warsztaty językowe w Niemczech* spełniały, spełniają i zapewne będą spełniać te kryteria. Odbywają się cyklicznie, zwykle jesienią i wiosną, od 20 lat (początek – w roku 1998). Już nawet trwałość tej inicjatywy może budzić podziw. Bo właśnie w kategorii trwałości należy spoglądać na te działania, a nie – rutyny, powtarzalności czy monotonii. Świadczą o tym zresztą materiały zamieszczane na stronie internetowej projektu. Przed prawie 20 laty ZSOiT w Jeleniej Górze organizował warsztaty dwudniowe. Ponieważ jednak wiążą się one z wyjazdem do Goerlitz, problematyczne okazywały się dla wielu koszty takiego uczestnictwa. Postanowiono zatem zmienić formułę warsztatów na jednodniową. I tak się stało: w pierwszym i drugim semestrze roku szkolnego, jesienią i wiosną, zbiera się grupa ok. 50 uczniów liceum i technikum i wyrusza autokarem do Goerlitz. Towarzyszą im opiekunowie – nauczyciele języka niemieckiego.

Zadania warsztatowe

Już w trakcie podróży uczniom zdarza się słyszeć swoich nauczycieli posługujących się niemieckim w sytuacjach różnych od kontekstu szkolnego, czyli autentycznie komunikujących się z Niemcami. Na miejscu czekają uczniowie rozmaite zadania, z których będą rozliczani po powrocie z warsztatów, na lekcjach niemieckiego. A jest co robić! Po podzieleniu się na małe 2-3-osobowe zespoły i otrzymaniu planu miasta trzeba na przykład zebrać jak najdokładniejsze informacje o atrakcjach turystycznych

w okolicy, dowiedzieć się, jakie zniżki obowiązują w komunikacji miejskiej i na kolei, zorientować się w bieżącej ofercie kulturalnej Goerlitz. Do tego dochodzą zadania o charakterze poniekąd dziennikarskim, czyli rozmowy-wywiady z Niemcami na różne tematy: o nawykach żywieniowych, podziale obowiązków w rodzinie, formach spędzania czasu wolnego, upodobaniach czytelniczych i muzycznych.

Mówić, rozmawiać, pytać – po niemiecku!

Żeby podołać wykonaniu zadań warsztatowych, uczniowie odwiedzają odpowiednie instytucje (bibliotekę, teatr, punkt informacji turystycznej, dworzec, szkołę językową) i rozmawiają z pracującymi tam osobami. Nie mają innego wyjścia: muszą posługiwać się językiem niemieckim, nawet jeśli nigdy wcześniej nie robili tego w sytuacji autentycznej komunikacji. I okazuje się, że lęki i bariery dość szybko znikają. Indagowani Niemcy zwykle odnoszą się do zadań i działań uczniów bardzo życzliwie i udzielają potrzebnych informacji, robiąc to w sposób zrozumiały. Warto przy tym zauważyć, że takie warsztaty są też lekcją życiowej praktyki czy zaradności – rzadko się przecież zdarza, że nastolatki stawiani są w podobnych sytuacjach u siebie, a zatem z użyciem języka ojczystego.

Fot. Uczestnicy projektu *Warsztaty językowe w Niemczech*

Efekty niestandardowej nauki języka

Co wynika z tych działań dla uczniów? Bez przesady można powiedzieć, że bardzo wiele, i to w rozmaitych sferach ich życia szkolnego i prywatnego. Opiekunowie warsztatów – Ewa Lewicka, Dorota Kwiatkowska i Konrad Pajewski – zgodnie przyznają, że poszerzenie kompetencji językowej uczniów uczestniczących w warsztatach jest bezsporne. Do tego dochodzi przełamanie barier komunikacyjnych i wzrost pewności siebie jako użytkowników języka niemieckiego. Widowym znakiem takiego poczucia była decyzja o udziale w Ogólnopolskim Konkursie Języka Niemieckiego „Infos aktiv und kommunikativ”, organizowanym przez wydawnictwo Pearson. Uczniowie, zaprawieni w „bojach warsztatowych”, nakręcili film z dialogami w języku niemieckim i... zdobyli drugie miejsce w konkursie!

Rezultaty i przyszłość projektu

Efekty *Warsztatów językowych w Niemczech* prowadzonych w zespole szkół w Jeleniej Górze prezentowane są i na forum szkoły, i poza nią. Dzieje się to na tyle skutecznie, że co roku jest wielu chętnych, by wziąć udział w kolejnym wyjeździe dającym praktykę w języku niemieckim. Stąd też wynika trwałość tego projektu, skądinąd zwykłego, ale – realnie zwiększającego sprawność językową jego uczestników. Czyli – prawdziwie innowacyjnego.